

brodar obvezuje da će primiti teret na prijevoz i da će za primljeni teret zaključiti prijevozni ugovor. Prijevozni ugovor se sklapa predajom tereta vozaču i izdavanjem teretnice.

D.I.

Bilješka. - Ne bismo se nipošto mogli složiti sa stajalištem suda u gornjoj presudi da zaključnica nije isprava o ugovoru o prijevozu već samo isprava o predugovoru. Član 11. Zakona o ugovorima o iskorištavanju pomorskih brodova kaže: "Svaka ugovorna strana ima pravo zahtijevati da se o zaključenom ugovoru o prijevozu stvari morem sastavi pismena isprava." Iz toga nesumnjivo proizlazi da se ugovor može sklopiti i usmeno, što je uostalom do danas u teoriji, praksi i zakonodavstvu bilo nesporno. Poznato je da je ugovor sklopljen kad se stranke sporazume o njegovim bitnim elementima. Kod ugovora o prijevozu stvari ti su elementi put i roba. Ugovor na ovaj način neće biti sklopljen jedino ako stranke uvjetuju pismenu formu kao preduvjet za valjanost posla, ili kad je propisana obavezna pismena forma i to pod izričitom sankcijom ništavosti, a stranke tu formu nisu ispunile. Zaključnica sadrži sve bitne elemente ugovora o prijevozu stvari. Potpuno je neshvatljivo i nelogično stajalište suda prema kojemu proizlazi: kada stranke ugovor koji bi bio valjan da je sklopljen usmeno, utvrde pismeno, onda taj pismeni ugovor postaje predugovor. Stajalište suda bilo bi opravdano samo u slučaju da zakon izričito propisuje točno određenu pismenu formu, a da zaključnica toj formi ne udovoljava. Poznato je da se u našem pravu takva forma ne traži.

B.J.

VIŠI PRIVREDNI SUD SR HRVATSKE

Drugostepena presuda br.XIX Sl-253/73-2
od 23.IV 1973.

Vijeće: Juraj Bolanča, dr Ernest Vajić, prof.dr Branko Jakaša

Prijevoz željeznicom - Kolska danguba - Primalac je dužan platiti kolsku dangubninu ako roba nije istovarena u roku koji je ugovorio sa željeznicom - Kod toga se ne može pozivati na pomanjkanje kapaciteta za istovar kao uzroka za prekoračenje tovarnog roka - Pošiljalac nema prava na

nikakvu naknadu za kola istovarena prije ugovorenog roka - Neopravdan je zahtjev za kompenzaciju s iznosom koji je dosudjen pravomoćnom presudom

Tužitelj je primalac robe, a tuženik je željezničko transportno poduzeće.

U tužbi se navodi da tužitelj koristi kolosijek tužene stranke za istovar robe za svoju tvornicu stočne hrane u Sesvetama. U listopadu 1968. nekoliko kola nije tužitelj na vrijeme istovarao, pa je tuženik obračunao kolsku dangubu u ukupnom iznosu od din. 58.580.- Tužitelj je ovaj iznos platio tuženiku 19.XI 1968. Naknadnim provjeravanjem tužitelj je ustanovio da mu je tuženik više zaračunao kolsku dangubu za iznos od din. 29.899.- Tužitelj je uložio reklamaciju 28.IV 1969. Reklamacija je djelomično uvažena, pa je tuženik vratio tužitelju 7.860 din. U pogledu ostatka od din. 22.039.- reklamacija je odbijena dopisom tuženoga od 13.XI 1969. uz obrazloženje da je u pogledu toga iznosa nastupila zastara. Tužitelj je dopis primio 17.XI 1969. Tužitelj sa svoje strane smatra da zastara nije nastupila, pri čemu se poziva na čl.10. Zakona o prijevozu željeznicama.

Tužitelj je uz tužbu priložio prijepis svoga pisma od 28.IV 1969, koji sadrži naprijed spomenutu reklamaciju. Pod točkom III spomenutoga pisma tužitelj navodi da bi mu tuženik trebao priznati, zbog prekoračenja roka isporuke, iznos od din. 13.839. S druge strane da bi mu tuženik trebao priznati bonifikaciju u iznosu od din. 8.200.- za vagone koji su istovareni prije roka. Naime stranke su se sporazumjele da će tužitelj trebati istovariti vagone u roku od 10 sati. Tužitelj je 128 kola istovarao prije ugovorenog vremena od 10 sati.

U toku spora tužitelj je nekad isticao da iznos od din. 13.839.- potražuje natrag iz osnova preplaćene dangubnine, a drugi put je opet navodio da tu svctu potražuje od tuženika zbog zakašnjenja roka isporuke.

U toku spora sud je odredio vještačenje. Vještak je naveo da je propust tužiteljev bio u tome što za istovar vagona nije koristio nedjelje. Da je to učinio, ne bi dolazilo do zakrčenja i dangube. To bi se tužitelju isplatilo sa svim tim što bi morao plaćati radnike za prekovremeni rad. U nedjelju 13.X 1968. istovareno je samo 14 vagona, dana 20.X 1968. istovarena su svega 2 vagona, a 27.X

1968. nije istovaren ni jedan vagon. U te dane bilo je spremnih za istovar 52 vagona, zatim 15 vagona i na koncu 39 vagona.

Tužitelj je stavio primjedbe na vještački nalaz, pa je nakon toga sud odredio novog vještaka transportne struke. I ovaj vještak je utvrdio da tužitelj nije na vrijeme istovarivao postavljene vagone. Vještak je povodom primjedaba tužiteljevih dopunio svoj nalaz i mišljenje, te je u svojoj dopuni od 26.II 1972. konstatirao da tužitelj potražuje od tuženika na ime naknade radi prekoračenja roka isporuke svotu od din. 13.839. Tužitelj da je međjutim bio od tuženikove strane odbijen. Vještak smatra da tužitelj nema prava na naknadu od din. 13.839, jer da nije postavio zahtjev u predviđenom roku od 30 dana. Tako stoji u samom mišljenju vještakovu, a u nalazu navedeno je da je zahtjev pravodobno podnesen, ali da nije nakon toga u zakonskom roku podnesena tužba sudu.

Svojim podneskom od 3.IV 1972. tužitelj se osvrnuo na nalaz i mišljenje vještakovo, te je u tom podnesku određeno precizirao na osnovi čega potražuje od tuženika iznos od din. 13.839. U podnesku je navedeno da vještak polazi od pogrešne pretpostavke da tužitelj potražuje iznos od din. 13.839.- s naslova naknade štete radi prekoračenja roka isporuke. U nazočnom slučaju da se uopće ne radi o potraživanju s naslova naknade štete zbog prekoračenja roka isporuke robe, već da se radi o potraživanju s naslova neosnovane naplate dangubnine, koje potraživanje se ima podvesti pod čl.10. Zakona o prijevozu željeznicama.

Vještak je prilikom pregledavanja dokumentacije utvrdio da je tuženik na ime dangubnine naplatio od tužitelja din. 3.410.- previše.

Inače tuženik je osporio utuženu tražbinu u cjelini.

Nakon provedenog postupka prvostepeni sud je donio pobijanu presudu, kojom je obvezao tuženika da plati tužitelju iznos od din. 3.410, a u ostalom dijelu je odbio tužitelja s tužbenim zahtjevom.

Tuženikov prigovor zastare sud je odbio, ali je ustanovio da je tuženik dangubninu pravilno naplatio i da je tužiteljeva reklamacija prema nalazu i mišljenju vještakovu, bila neosnovana, osim za iznos od din. 3.410. Pristizanje natovarenih vagona nije ovisilo o tuženiku. Tužitelj je naručivao robu i vagoni s robom dolazili su na

stanicu, a tuženik ih je dovezio na industrijski kolosijek radi istovara. Tužitelj je bio dužan da vagone istovari u ugovorenom roku od 10 sati, a u protivnom da snosi troškove dangube. Nigdje se u spisu ne navodi da su parnične stranke medju sobom ugovorile da će tuženik stavljati tužitelju na raspolaganje za istovar svaki dan baš određeni broj kola.

Protiv prvostepene presude tužitelj je uložio žalbu zbog bitnih povreda određaba parničnog postupka, zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primjene materijalnog prava.

Žalitelj ustraje u tome da ima pravo na povrat neosnovano naplaćene dangubnine. Tužitelj je raspolagao samo s dvije baterije za istovar vagona, a ne petkao što to tvrdi vještak, tako da je tužitelj raspolagao s ograničenim kapacitetima za istovar robe. Neki put je tuženik dovlačio na istovarni kolosijek tek prispjele vagone, umjesto da prije tih vagona na kolosijek privede vagone koji su ranije stigli. Smatra da je tuženik u nekim slučajevima prekoračio rok za isporuku, što da proizlazi iz dopunskog nalaza i mišljenja vještaka od 26.II 1972. Žalitelj ističe da je vještak konstatirao da su svote koje je tužitelj posebno izračunao za svako prekoračenje roka isporuke pravilno utvrđene. Ukoliko bi se zanemario neosnovan stav vještakov da tužitelj nije na vrijeme podnio tužbu, treba uzeti za utvrđeno da tužitelj iz toga naslova osnovano potražuje iznos od din. 13.839. Žalitelj zamjera prvostepenoj presudi što u svom obrazloženju nije obuhvatila bonifikaciju, za koju je tužitelj odbijen s tužbenim zahtjevom. Za prijevremeni istovar tužitelj da posve osnovano potražuje din. 8.200. Žalitelj je predložio da se napadnute presuda u pobijanom dijelu preinači.

Odgovor na žalbu nije podnesen.

Drugostepeni sud je žalbu odbio iz ovih razloga:

Tužitelj je u toku postupka mijenjao osnovu svojega potraživanja u iznosu od din. 13.839. U tužbi je navedeno da mu tuženik treba vratiti taj iznos koji je tuženik neosnovano naplatio na ime dangubnine, a u samom prilogu uz tužbu tužitelj taj iznos potražuje kao naknadu za prekoračenje roka isporuke. Tužitelj je mijenjao osnovu u toku spora kako mu je kada konveniralo ili kako je smatrao da mu konvenira. Na koncu postupka pred prvostepenim sudom u podnesku od 3.IV 1972. izjasnio se da svotu od 13.839 din.

potražuje s naslova neopravdano plaćene dangubnine. Tužitelj međjutim u toku spora nije dokazao da mu je dangubnina neopravdano naplaćena. Naprotiv putem vještaka je utvrđeno da je sam odgovoran što nije na vrijeme istovarivao prispjelu robu. Vještak nije utvrdio da su koji put, kako to tužitelj tvrdi, bili postavljeni na industrijski kolosijek u svrhu istovara tek prispjeli vagoni, a oni koji su ranije stigli da su i dalje čekali na drugim kolosijecima. Utvrđeno je da je tužitelj naručivao velike količine robe za svoju tvornicu, da je prijevoz te robe povjerio tuženiku, da je tuženik robu dopremao, natovarene vagone stavljao tužitelju na raspolaganje na istovarnom kolosijeku, a dužnost je tužiteljeva bila da u ugovorenom roku od 10 sati postavljene vagone istovari. Tuženika se ne tiču istovarni kapaciteti tužitelja. Tuženik je posve osnovano naplatio dangubninu.

Međjutim sada bi tužitelj u svojoj žalbi opet na neki način, osvrćući se na dopunski nalaz i mišljenje vještakovo, htio da se smatra da svotu od din. 13.839 ipak potražuje kao naknadu za prekoračenje roka isporuke, te bi htio da se za tu svotu smanji dangubnina, koju je tuženik svojevremeno od njega naplatio. To bi bila neka vrsta zahtjeva za kompenzaciju. Međjutim provodjenje kompenzacije ne može se tražiti nakom što je tražbina s jedne strane, i to već davno, naplaćena. Nakon toga tužitelj može samo ustati posebnom tužbom, kojom će tražiti naknadu štete zbog prekoračenja roka isporuke. Smanjenje i povraćaj naplaćene dangubnine ne može tražiti iz naslova naknade štete, koja je njemu učinjena.

Nesporno je da je između parničnih stranaka bilo ugovoreno da je tužitelj dužan u roku od 10 sati istovariti vagone, koji mu budu u tu svrhu postavljeni na industrijski kolosijek. Tužitelju ne pripada nikakva naknada niti ima pravo na bilo kakvu bonifikaciju zbog toga što se u nekim slučajevima držao toga ugovora, te je istovarivao robu prije. Stoga je prvostepeni sud posve pravilno odbio tužitelja s drugim dijelom tužbenog zahtjeva u iznosu od din. 8.200.

J.B.